

Népfőiskolai HÍRMONDÓ

A KÖZHASZNÚ MAGYARY ZOLTÁN NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG IDŐKÖZI TÁJÉKOZTATÓJA
TATA, 2015. MÁRCIUS

2015 AZ ÉVFORDULÓK ÉVE A TATAI NÉPFŐISKOLÁN

2015-ben több apropója is lesz annak, hogy emlékezzünk, hogy ünnepeljünk Tatán a Magyar Zoltán Népfőiskolai Társaság szervezésében, még pontosabban támogatóinkkal és partnereinkkel közösen.

Az első alkalom, rögtön az év első napjaira esett, **január 7-re**, amikor elindult a régi Tatai Népfőiskola első tanfolyama. Magyar Zoltán és „csapata” kezdeményezése, felismerése nyomán, Benda Kálmán – a későbbi jeles történész – szakmai irányításával. Ennek a kezdeményezésnek 75. évfordulójára emlékeztünk egy szakmai tanácskozás keretében, ahol természetesen napjaink- és a jövő feladatit is számba vettük.

Dr. Szgeti Tóth János idézte fel Benda Kálmán emlékét és méltatja a Tatai Népfőiskola jelentőségét

A következő esemény, sajnos, szomorú évfordulóhoz – Magyar Zoltán és felesége Techert Margit – halálának 70. évfordulójához kapcsolódik. Erről is méltó módon szeretnénk megemlékezni Héregen **március 24-én**, amely településen ez megtörtént 1945-ben, a háború utolsó napjaiban. E szomorú esemény 70. évfordulójára emlék-konferenciát szervezünk a községben március 24-én.

És végül, de nem utolsó sorban megemlékezünk majd a mai népfőiskola 20 éves jubileumáról **júniusban**, amely működésével, mai tevékenységével igyekszik méltó folytatója lenni a nagy elődök munkájának, az általuk indított Tatai Népfőiskolának.

75 ÉVE INDULT A TATAI NÉPFŐISKOLA

A 75 évvel ezelőtti január 7-ei napon parasztleányek gyülekeztek izgatottan Tatán a Sándor malomból kialakított turisztaszállóban. Valami új volt születőben, az első népfőiskolai tanfolyam kezdetére vártak a résztvevők.

Magary Zoltán – a népfőiskola megnyitása (A Tatai Népfőiskola /1940-1944/ emlékeiből, Tatabánya, 1987)

„Az első tatai népfőiskola megnyitására gyűltünk egybe. Ez nevezetes esemény nemcsak Tatának és ennek a járásnak az életében, hanem felfigyel ránk az egész ország... Népfőiskola pedig azt jelenti, hogy a néphez igazodik, a nép számára van, azt nyújtja, amire a népnek szüksége van.”

Az első tanfolyam hallgatói
Középen Benda Kálmán, a kép bal szélén
Weisenbacher József megyei népfőiskolai titkár

Benda Kálmán – Előszó (u.o.)

„Ezek között a népfőiskolák között különleges helyet foglal el a tatai népfőiskola. Világi iskola volt, nem tartozott egyik egyházhoz sem, előadói és hallgatói között az ország minden vallását megtalálhattuk, ahogy tudatosan igyekezett a parasztság minden rétegéből verbuválni tagjait.”

TARTALOMBÓL

Alapítók sorozat – Dr. Kálmán Attila
Mit jelent számomra a népfőiskola?
Riport Klinger Máriával
Közhasznúsági jelentésünk 2014-ről
Megemlékeztünk a Magyar kultúra Napjáról
Búcsú Pribojszky Mátyástól

DÍJAZTÁK A GYŐRI PROFESSZORT

GYŐR. A magyar közigazgatás fejlesztéséért és szakmai tevékenységének elismeréséért **Szeme-re Bertalan Érdemjel** kitüntetést adományozott **dr. Verebélyi Imrének**, a győri Széchenyi István Egyetem oktatójának **Pintér Sándor** belügyminiszter. „Nagy megtiszteltetésnek tartom a közigazgatási és a tudományos életutamat együttesen elismerő díjamat” – nyilatkozta a professzor.

Az oklevélen szereplő pontos indoklás szerint „Magyarország 1989-et követően szabadon választott első felelős kormány Belügyminisztériumának közigazgatási államtitkáráként végzett kiemelkedő szakmai tevékenysége, valamint a magyar közigazgatás fejlesztését szolgáló tudományos életútja elismeréseként” vehette át a győri egyetemi oktató a kitüntetést.

Dr. Verebélyi Imre szakterülete a helyi és központi igazgatás, különösen annak szervezési és közigazgatási jogi kérdései. Egyetemi oktatóként, tudományos kutatóként, kormányzati szintű közigazgatási vezetőként, a közigazgatást egykor irányító belügyminisztériumi államtitkárként nemzetközileg is elismert tevékenységet végzett. A győri Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola alapító vezetője volt 2008-tól 2014-ig, napjainkban a Széchenyi István Egyetem professor emeritusaként a jogász doktoranduszok oktatója.

Megjelent a Kisalföld 2015.01.20-ai számában

VEREBÉLYI PROFESSZOR ÉS A TATAI NÉPFŐISKOLA

Dr. Verebélyi Imrét régi kapcsolat fűzi a népfőiskolához, gyakorlatilag alakulásunk óta. Amikor 1995-ben létrejött a Magyary nevét viselő népfőiskola, szinte elsőként vettük fel vele a kapcsolatot, mert ő volt az akkor még működő Közigazgatás-tudományi Intézetnek a vezetője, aminek elődjét még Magyary hozta létre. Az általa irányított alapítvány volt az első támogatónk, így sikerült megszervezni első képzési programun-

kat, az önkormányzati képviselők tanfolyamát. Természetesen előadóként is közreműködött, és később is számos alkalommal tartott előadást a Magyary konferenciákon, illetve más népfőiskolai fórumokon.

A népfőiskola elnöksége nagyra értékelte a professzor szakmai és erkölcsi támogatását, amelyet a népfőiskola programjaihoz nyújtott, ezért már 2010-ben **tiszteleti tagságot** adományozott részére. Verebélyi Imrét az elmúlt évben köszöntötték az egyetemén 70. születésnapja alkalmából, ahol a népfőiskola is képviseltette magát és szintén köszöntötte ebből az alkalomból.

De úgy gondoltuk, hogy ez kevés részünkről, ezért is hívtuk meg a 2014. évi Népfőiskola Napra, ahol egyúttal rövid előadást is tartott. Számunkra ez adott lehetőséget arra, hogy külön is megköszönjük a népfőiskola érdekében végzett szakmai munkáját, ezért adományoztuk részre a **Benda** plakettet.

Köszönjük támogatását, segítségét, további sikeres szakmai munkát és kitűnő egészséget kívánunk neki a következő évek feladataihoz!

- Legközelebb **március 24-én Héregen** tart előadást Magyary munkásságáról, ahova szeretettel várjuk.

Keresztesi József

GONDOLATOK A RÉGI ÉS AZ ÚJ TATAI NÉPFŐISKOLÁRÓL

Beszélgetés Kálmán Attilával

Tanár - intézményszervező - népfőiskola alapító. Köztisztletben áll - szakmai körökben - csaknem az egész országban, de elsősorban városunkban, megyénkben. Több szakmai, állami-önkormányzati és egyházi elismerésben részesült közel hat évtizedes pedagógusi pályáján. Népfőiskolánknak is alapító, tiszteletbeli tagja.

Ez utóbbi címet az egykori Tatai Népfőiskola (1940-44) emlékeinek kutatásáért kapta. Ebben a rövid írásunkban először erről faggatom. Előtte azonban (mint egykori tanítványának) az a gondom, *hogyan szólíthatom?* – Ahogy egykor: „Tanár úrnak”. Kodály Zoltánt is így kellett szólítani. Mindenki számára megtisztelő – volt a válasz.

No, akkor kedves tanár úr, hogy jutott eszébe a tatai népfőiskola történetével foglalkozni?

Nagymamám, Reviczky Margit annak a Reviczky Istvánnak volt az édestestvére, aki 1931-től 1944-ig előbb a tatai járás főszolgabírója, majd Komárom vármegye alispánja volt. Jó barátja és első számú segítője dr. Magyary Zoltán egyetemi tanárnak, aki munkatársaival együtt oly sokat lendített városunkon. (Tata és Tóváros egyesítése; az Új út, a népfőiskola, a téli gazdasági iskola építése; a múzeum gyarapítása, szobrok, emléktáblák, kiadványok...) Reviczky Istvánék akkor Tata egyik legszebb épületében, az ún. Jászai házban (a Stransky-ház és a Művelődési Központ között ma is látható) laktak. Néhány fénykép őrzi a nagy udvari társalgásokat, ahol bizonyára Magyaryn kívül a munkatársai (a népfőiskola tanárai: Benda Kálmán, Kiss István, Körössy József, Lovász János, Szaniszló József és társaik is részt vettek). Ezeken az alkalmakon is ott voltam, de túl fiatalon. Az internálások (1945-46) utáni kesergésekre már jobban emlékezem. Különösen a szociális vármegye tervének elakadását sajnálták. Ugyanis 1943-44-ben sok nagycsaládot tudtak kezdeményezéseikkel lakáshoz, munkához juttatni. 1979-ben fél évig én lehettem Tata Barátai Körének a titkára. Szerettük volna a Kör tevékenységét hasznosabbá tenni, s ezért örömmel fogadtam a városi könyvtár igazgatójának, Kocsis Lászlónénak a javaslatát, amely szerint próbáljuk meg felkutatni az egykori Tatai Népfőiskola tanárait, diákjait. Örömmel fogadtam meg a tanácsát azért is, mert számomra az említett nevek szűkebb családomból ismerősek voltak.

Több mint 30 év után nem lehetett könnyű feladat.

Néhány országos és megyei napilapban apróhirdetésben kértem, hogy jelentkezzenek az 1940 és 1944 között Tatán tartott népfőiskolai tanfolyamok tanárai és diákjai. Kb. 3 hét múlva jelentkezett egy idős naszályi gazda: Rabi István. Örömmel ugrotam a nyakába. Különösen akkor értékeltem nagyra a jelentkezését, amikor átadta az első öt tanfolyam hallgatóinak névsorát, megnevezve azt is, hogy az egyes „diákok” melyik községből jöttek. Néhány tanár nevére is emlékezett, s rengeteget mesélt az emlékeiből.

Előadást tart a Benda konferencián – 2013

Volt-e ismerős is a nevek között?

Benda Kálmán történészprofesszort, a Ráday Könyvtár alapítóját és igazgatóját református berkekből évtizedek óta ismertem. Kiss István, Körössy József és Szaniszló József a család baráti köréhez tartozott, csak Lovász Jánost volt ismeretlen.

Hogyan sikerült a találkozás az egykori tatai tanárokkal?

Benda Kálmán (Marci bácsinak hívtuk őt baráti körében családja néhai „marcinfalvi” előnévéről) budapesti lakására jöttek el mindnyájan 1979. március 21-én (a „Tanácsköztársaság” 60. évfordulóján tanítási szünet volt), ahol Kocsisné Marikával két órás magnetofon-felvételt készítettünk, s átvettük a városi könyvtár helytörténeti gyűjteménye részére

Marci bácsi példás rendben megőrzött dokumentumgyűjteményét – korabeli cikkek, dolgozatok, levelek. (Ezeket is, és a népfőiskolásokkal készült későbbi felvételeket is mielőbb át kellene másolni tartósabb hanghordozókra.)

Hogyan sikerült elérni a még élő népfőiskolai hallgatókat?

Rabi Pista bácsi névsorában 105 egykori hallgató és falujának neve szerepelt. Mindenkinek küldtünk levelet (egy részük a közben ismét Szlovákiához került felvidéki községekben lakott). A levelek zöme visszaérkezett: „elhunyt” vagy „ismeretlen” címkével, de több mint harminc pozitív választ is kaptunk. Azokat, akiket sikerült elérnünk, meghívtuk a Tata Barátai Körtének május 20-iki közgyűlésére és utána a Kristályszálló udvarán szervezett beszélgetésre. A közgyűlésen Benda Kálmán előadást tartott az általa vezetett első négy népfőiskolai tanfolyamról (1940-1942), Szaniszló József pedig az ugyancsak Magyar Zoltán és Reviczky István által irányított szociális vármegye részben megvalósított elképzeléseiről.

A több mint negyven egykori népfőiskoláson kívül megjelent az Esterházyak egykori híres zeneszerzőjének, Menner Bernátnak (1786-1846) felkutatott ugyancsak kb. negyven leszármazottja, valamint sok érdeklődő tatai.

Milyen volt a népfőiskolás találkozó hangulata?

Már a közgyűlésen, a gimnázium dísztermében is örömmel köszöntötték a „diákok” és a „tanárok” egymást. Bár kölcsönösen tegeződtek, megadták az egykori elől-járóknak a tiszteletet. Többen hangoztatták, hogy életük egyik legkedvesebb és legtartalmasabb időszaka volt az a néhány hét, amelyet a tatai népfőiskolán tölthettek. Néhány népfőiskolással még évekig tartottam a kapcsolatot (Madari Károly és Péntes József Kömlőd, Gedra Lajos Szomód, Kurucz András Tata, Rabi István Naszály...)

1988-ban, a Magyar centenárium rendezvényeibe is bekapcsolódott?

Annak köszönhetően jelenhetett meg a megyei könyvtár 720 példányos sokszorosításában „A Tatai Népfőiskola (1940-1944) emlékeiből” című alig 120 oldalas kiadványunk, amelyet Kocsis Lászlónéval közösen szerkesztettem. Az a füzet már aranyért sem kapható, de a 20 évvel ezelőtt alapított második tatai népfőiskola újra kiadta, megtoldva a saját új dokumentumaival.

Milyennek képzelte el ezt az új tatai népfőiskolát az ezredfordulón?

Mindenekelőtt örültem annak, hogy egyáltalán létrejött, mert rendkívül hasznosnak tartottam a továbbképzésnek ezt a módját. Bár 15 év telt el a legutolsó népfőiskolai találkozó óta, néhányan – betegen, megöregedve – eljöttek a „nagy öregek” az új népfőiskola alkalmaira is. Az is tetszett, hogy idegen nyelvet, valamint számítástechnikai és közigazgatási ismereteket is tanítottak az első alkalmakon.

Ma milyen témákat javasolna a foglalkozásokra?

- a) L. Buffon (1707.1788) francia természettudós szerint: „a stílus maga az ember”. Tehát elsősorban kulturált viselkedésre kellene megtanítani az embereket. Egymás tiszteletére; a durva viselkedés és a trágárság elhagyására. Lényegesen jobb lenne mindenkinek a közérzete, ha a rongálásoknak, a korrupcióknak, „szemeteléseknek”, az adócsalásoknak sokkal komolyabb következményei lennének.
- b) A viselkedési kultúrára legnagyobb hatással a média van. Néhány hete a kórházban az egyik idős ember kétségbeesve mondta, hogy január el-sejétől csökkenni fognak a nyugdíjak. Kérdeztem tőle, ezt meg honnan veszi? Biztosan igaz, mert a televízió is bemondta. Próbáltam neki megmagyarázni, hogy más a „tény” és más a „vélemény”. Állítólag évekkel ezelőtt gyűjteni kezdtek Magyarországon az egyik tv-szappanopera károsultjának a megsegítésére. Ez más országban nehezen képzelhető el.
- c) Az „életfolytig tartó tanulás” közben fel kellene számolni a közel 50 %-os funkcionális analfabétizmust. Megtanítani a „fontolva haladókat” is a tudatos vásárlásra; a különböző nyomtatványok értelmezésére, kitöltésére; a számítógépes ügyintézésre; valamelyik világnyelv alapszintű használatára!

Ezeknek jó részét a családnak kellene megtanítania vagy a nappali tagozatos általános iskolának.

Egyetértek. De ha nem akarunk még lejjebb csúszni, akkor „amit a Jancsi nem tanult meg, azt a Jánosnak kell”.

*Lejegyezte:
Fejér Mária*

MIT JELENT SZÁMOMRA A NÉPFŐISKOLA?

„Jobb polgárt, jobb hazafit,
jobb embert nevelni,
ez a népfőiskola célja.”

Móricz Zsigmond

A Magyar Zoltán Népfőiskolai Társaság az 1940-ben létrehozott tatai népfőiskola szellemiségét élteti tovább, s tevékenységével Magyar Zoltán szellemi hagyatékát ápolja, és adja át a mai kor emberének. Ez hatalmas feladat és felelősség, hiszen olyan elődök, mint Magyar Zoltán, Benda Kálmán kimagasló munkáságukkal, hazafiságukkal, emberségükkel, szakmai felkészültségükkel és szervező tevékenységükkel igen magasra tették a mércét. A fent idézett móríci gondolat is nagy terhet ró azokra, akik arra vállalkoztak, hogy továbbviszik a népfőiskola alapgondolatát a XXI. században. 20 éve annak, hogy Keresztesi József kezdeményezésére megalakult a Magyar Zoltán Népfőiskolai Társaság. Az elmúlt időszak bebizonyította, hogy ma is létjogosultsága van a népfőiskolai mozgalomnak, ahol a képzés helyét ugyan átvette az általános műveltség és a kultúra ápolása, de az alapértékek nem változtak. A népfőiskola átfogó, széleskörű tevékenységével, előadásaival, tanfolyamaival olyan társadalmi rétegeket is elér, akiknek igényük van ugyan az önképzésre, de ahhoz más úton nem tud hozzájutni. Tevékenységükkel nemcsak tudást, ismeretet adnak át, hanem szemlélet formálnak, közösséget építenek. Hiszen csak az tud jó polgárként, jó hazafiként élni, viselkedni, aki ismeri történelmi, társadalmi gyökereit, aki befogadó mind az ismeretek, mind a más nemzetiségek, más társadalmi rétegek irányába. A MZNT az elmúlt húsz év alatt ennek a szellemében munkálkodott. A meghívott kiváló előadók, Tata és környékén, emberek ezreinek adtak át olyan ismereteket, melyek segítettek eligazodni a mindennapok útvesztőiben, mely hozzásegítette őket, hogy sikeresebbek legyenek. Magyar Zoltán szellemi örökségének ápolása kiemelkedő jelentőségű. A népfőiskola tevékenységének, mindenkori vezetőinek is köszönhető, hogy Tatán az iskolateremtő tudós, egyetemi tanár nevével fémjelzett terv megszületett, mely hosszú távú stratégiai programként jelöli ki a következő évtizedek fejlesztési irányait. Tata város képviselőtestületének tagjaként tevékenyen részt vettem a terv kidolgozásában. Fontosnak és megkerülhetetlen tényezőnek tartom a város kulturális, társadalmi életében a népfőiskolát, s személyes jó kapcsolat kialakítására törekedtem mindig vezetőivel, tagjaival. Reményeim szerint a megyei közgyűlés alelnökeként továbbra is megtaláljuk azokat a közös pontokat, melyek mentén együtt dolgozhatunk. A terület- és vidékfejlesztés területén, mely a megyei önkormányzat legfőbb feladata, látok lehetőséget a következő időszakban az együttműködésre.

Borsó Tibor

EGÉSZSÉGÜNKÉRT – EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD

A Magyar Zoltán Népfőiskolai Társaság által szervezett képzési program már több éve tart. Az előadásokat helyi és az ország más területéről érkező neves orvosok és egészségügyi szakemberek nagy érdeklődés mellett tartják.

A magas szintű szakmaiságot kiemelve, külön említést érdemel az előadások érthetősége, amelyet a hozzá nem értők is teljes egészében értenek. Megismerjük szervezetünk részeit és felépítését, amelyekről megtudjuk, hogy szervezetünk minden része egyformán fontos, mert az egyik szerv betegsége befolyásolja más szervek működését is (pl. a vese a kiválasztáson kívül legalább 20 hormonnal van kapcsolatban).

Az előadók elmondták a beteg szervezet gyógyításának folyamatait, lehetőségei. Nagyon lényeges, hogy felhívják a hallgatóság figyelmét a rendszeres étkezési, életmódi változások betartásával a betegségek megelőzhetőek.

Majdnem minden előadásban elhangzott az életmód szükséges megváltoztatása. Különösen ügyelni kell a magas vérnyomás és a cukor ajánlott szintjének betartására. Ha megfogadjuk az orvosok ajánlásait, akkor gyógyszerek szedése nélkül is egészségesebben élhetünk, és életkorunk is meghosszabbodhat.

Jónak tartanánk és örülnénk, ha az előadások jövőre is folytatódna. Szeretném a hallgatóság nevében megköszönni az előadók nagyszerű szakmai és emberi hozzáállását. Érdemes az előadók nevét is felsorolni: **Árendás József, Bohács Gyuláné, Gödölle Zoltán, Harsányi László, Horváth Róbert, Hortobágyi Ágnes, Jónás Ágnes, Mercs Genovéva, Pálfi János, Révész Erzsébet, Sándor Éva, Semetka Zsuzsanna, Slezák Judit és Szabó Sándor.**

Farkas György

**A Magyar Zoltán Népfőiskolai Társaság
Közhasznúsági jelentése - 2014**
A 350/2011. (XII. 30.) kormányrendelet melléklete

1. Közhasznú szervezet azonosító adatai	
név:	Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság
székhely:	2890 Tata, Rákóczi u. 9.
bejegyző határozat száma:	PK 60.088/1995/4
nyilvántartási szám:	1008
képviselő neve:	Keresztesi József
2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása	
A népfőiskolai tevékenysége 2014-ben is folyamatos volt, mint az elmúlt évtizedben! A programjainkat bővítettük. Történelem témakörben a Magyarországot körülvevő – részben új – államok helyzetének bemutatását kezdtük meg az év első felében, majd szeptembertől Erdély történetének ismertetésére került sor a kezdetektől napjainkig. Összesen 17 előadást hallgathatott meg az 555 fős közönség. Az egészségügyi sorozatunk keretében 15 előadás hangzott el összesen, ahol főleg a körzeti orvosok közreműködése révén kerültek megtartásra az előadások. A programot látogatók száma 407 fő. A vallástörténeti sorozat keretében befejeztük az első félévben a pápaság történetét, majd a női szerzetesrendekkel kapcsolatos témakört indítottunk el. Ennek a programnak a megszervezése nem kis energiába került, mivel a kapcsolatfelvétel az előadókkal nagy nehézségbe ütközött. Ennek keretében 16 előadáson 496 fő vett részt. Folytatódott az irodalom története sorozatunk, ami 16 programot jelentett., itt szintén aktív érdeklődést tapasztaltunk, 442 részt vevővel. Új sorozatot vezettünk be az év őszén Tata Város Önkormányzat támogatásával Az Erkölc és Etika Oktatás Alapjai és Módszertani Kérdései címmel, ebből 2014 évben 3 program valósult meg, ahol nagytekintélyű előadók működtek közre. Sajnos a szakma, az közép és általános iskolákban e tantárgyak oktató tanárok közül csak néhány tartotta fontosnak ezt a programsorozatot látogatni, így a résztvevők száma a többi sorozathoz képest alacsony, csupán 38 fő volt. A fenti új sorozat mellett még 3 program indult, Pszichológia mint tudomány – alkalmazott pszichológia, 2014 évben 8 előadást foglalt magába, folyamatosan nagy érdeklődés mellett zajlottak az előadások, amelyeket klinikai és mentálhigiéniai szakpszichológus tartott, önkéntes munka keretében a résztvevők száma 266 fő. Második sorozat a Tatai medence természeti értékei és védelme, amely program elindításával újabb érdeklődőket sikerült bevonni a Népfőiskolai programokat látogatók körébe. A tatai Környezetvédelmi Rt. üdvözölte kezdeményezésünket és támogatta a programot, a tárgyévben 5 az előadáson a részt vevő száma 117 fő. Harmadik a program Az Esterházy család Tatán és Magyarországon, ami a korábbiaknak megfelelően nagy érdeklődést mutatott, főleg azon alkalmakon, amikor a tatai grófi ág bemutatására került sor, a látogatók száma 146 fő volt a 3 előadáson. Az őszi folyamán indult Gyógynövény tanfolyam elméleti oktatás mellett gyakorlati képzést is jelent, a sorozat 2015. évre áthúzódik. A hallgatók száma 45 fő. Állandó sorozatokon kívüli egyebek: A szegénység leküzdése tanulással elnevezésű rendezvényünkön svájci, cseh, litván, holland, finn nemzetiségű hallgatók vettek részt összesen 21 fővel. A Magyary konferencia (13.) – amely országos szintű lett – 2 napon szerveztük meg, a megyei programon 113 fő regisztrált részt vevő volt. Folytatódtak a nyelvtanfolyamok is, összesen négy tanfolyam indult és valósult meg. (Angol és német – 15 fő.) A nem tanfolyami jellegű programok száma meghaladta a kilencet (9), a részt vevők száma megközelítette az 800 főt. Kiemelünk néhányat a Népfőiskola Nap, Kulturális Örökség Napok keretében szervezett séta a tatai Fellner nyomában, és Látó-utakat (2). Ebbe a körbe tartozik még a Magyar Kultúra Napjáról való megemlékezés: a Musica Historica együttes nagysikerű hangversenye a tatai várban. A levente mozgalom résztvevőinek visszaemlékezése az átélt eseményekről. Dr. Nemes Lajos botanikus professzorral személyes találkozás, beszélgetés életéről, munkásságáról a Múzeumi éjszakák keretében. Külön kell szólni a munkaügyi szolgáltatásokról, amit több éve ellátunk. Ezek egyike a munkaerő-piaci szolgáltatás, amit K-E megye összes munkaügyi kirendeltségén végeztünk 8 munkatárssal, aminek eredményeként ez évben 6.575 fő – nagyrészt munkanélküli – segítségét, tanácsadását szolgálták. Más területeken is bekapcsolódtunk a város életébe, kiemeljük a helyi civil szervezetekkel való együttműködésünket, és részvételünket a városi civil napok szervezésében. Tovább fejlődött együttműködésünk a városi önkormányzattal.	

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)		
közhasznú tevékenység megnevezése:		Ismeretterjesztés, tanfolyamok szervezése, munkaerő-piaci szolgáltatás
közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely:		1997. évi CLVI. Tv 26. §. c) bek.4. és 18. pontja szerint
a közhasznú tevékenység célcsoportja:		Munkanélküliek és nyugdíjasok
a közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:		6.575
a közhasznú tevékenység főbb eredményei: ismeretek növelése, sikeres elhelyezkedés, jobb közérzet.		
4. Közhasznú tevékenység érdekében felhasznált vagyon kimutatása		
Felhasznált vagyonelem megnevezése	Vagyonelem értéke*	Felhasználás célja
Tárgyi	85	Cél szerinti tevékenység, a népfőiskolai
Forgó	3.183	képzések szervezése
5. Cél szerinti juttatások kimutatása		
Cél szerinti juttatás megnevezése	Előző év*	Tárgyév*
TÁMOP 2.6.2 – m.erőpiac szolg.fejl.	3.489	-
Munkaügyi Központ	41.760	27.168
Tata város önkormányzata	350	730
Lakitelek Népfőiskola Alapítvány	220	200
Emberi Erőforrás Minisztérium	400	
Magánszemélyektől	399	783
6. Vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás		
Tisztség	Előző év (1)*	Tárgyév (2)*
-	-	-
A. Vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás összesen:	-	-
7. Közhasznú jogállás megállapításához szükséges mutatók		
Alapadatok	Előző év (1)*	Tárgyév (2)*
B. Éves összes bevétel	48.640	30..921
ebből:		
C. a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996.Évi CXXXVI. Törvény alapján átutalt összeg	148	104
D. közszolgáltatási bevétel		
E. normatív támogatás		
F. az Európai Unió strukturális alapjaiból, illetve a Kohéziós Alapból nyújtott támogatás	3.489	3.439
G. Korrigált bevétel [B-(C+D+E+F)]	44.600	30.817
H. Összes ráfordítás (kiadás)	47.205	33..137
I. ebből személyi jellegű ráfordítás	37.636	26..347
J. Közhasznú tevékenység ráfordításai	47.205	
K. Adózott eredmény	-1.468	
L. A szervezet munkájában közreműködő közérdekű önkéntes tevékenységet végző személyek száma (a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvénynek megfelelően)	15	20
Erőforrás-ellátottság mutatói	Mutató teljesítése	
Ectv. 32. § (4) a) [(B1+B2)/2>1.000.000,- Ft]	Igen	Nem
Ectv. 32. § (4) b) [K1+K2>0]	Igen	Nem
Ectv. 32. § (4) c) [(I1+I2-A1A2)/(H1+H2) >0,25]	Igen	Nem
Társadalmi támogatottság mutatói	Mutató teljesítése	
Ectv. 32. § (5) a) [(C1+C2)/(G1+G2) >0,02]	Igen	Nem
Ectv. 32. § (5) b) [(J1+J2)/(H1+H2) >0,5]	Igen	Nem
Ectv. 32. § (5) c) [(L1+L2)/2>10 fő]	Igen	Nem

* Adatok ezer forintban

BOTOS FERENC

HAIKUK

/Gerecse-járó/

erdőhatáron
bíbortüzű prelátus
a vénséges vérbükk

=

egy őzlábgomba
a szurdok kapujában
útjelző lámpás

=

kerecsensólyom
a lábakat meghagyta
borzvacsorának

=

ki fejtheti meg
a patakmederbe író
kagylók szavait

=

ó, fűszálzene
egyszólamú a széllal
a többi már csend

=

szurdokban, oldalt
rubinfényben derengő
turbánliliom

=

bükkök gót ívén
lángoló monstrancia
a felkelő nap

=

szálló fehér gém
tündér a kíméleti
vízfelületen

=

hegy, erdő, tó, vár
közöttük aranyhidak
örzök mindvégig

2014

VASI FERENC ZOLTÁN

LÁNGOLÓ HÁZ

Fejemre gyújtod a házat; -
kulcs vagyok, Te pedig zárja.

A tested - keleti szőnyeg; -
elébed borulok lágyan.

Érintlek virágmezőnek; -
bokádig hajadig szépen.

Melled is micsoda ékszer! -
hódolok lelkedért hétszer.

Mesébe illendő kendő; -
szétnyíló fekete erdő.

Pirosuló álmok orcája; -
ajkam ízelt vacsorája.

Meglopnám nevedet százszor; -
visszavész lilium-zápor.

Esernyő nélkül elázol; -
hold - visszfény vagyok - árnyolt.

Tenger-éj, lángtaraj tető; -
szívárvány-erő: Delej-nő.

A vers megjelent 2014-ben a Kapu
Kiadó szakmai gondozásában kiadott
Szeretet fájdalom kötetben.

Támogatók: Tata Város Önkor-
mányzata és a Magyary Zoltán Nép-
főiskolai Társaság

BALOGH ESZTER

(1904-1982)

TAVASZ LESZ!

A fák még dermedt csendben állnak,
ág-karjukat kérőn kitarva
az ég felé, talán fényért esznek
a darócbarna rabruhába.
Fölöttük ólmos, szürke felhők
úsznak és jeges, vad szél jajong.
Törten hullanak gyenge ágak,
de lenn már az Élet dala zsong...

A gyökerek már kinyújtóztak,
lúktetni kezd a sok kis ér,
s a jelzés a titkos leadón
az alvó rügyekhez odaér.
Tavasza lesz! Üzenik a sejtek,
bár zúg a téli fergeteg.
A béna ágak dermedt kérge
titkon boldogan megremeg...

A földeken még jeges páncél
és sötét varjak árnya feszül.
Az úton lábnyomot se látni,
a tó tükrén vak hályog ül.
Messze, boldog jó utakon
futnak csak fényes gépcsodák,
a tél itt kegyetlen földesúr,
korbáccsal őrzi birtokát...

De lenn a jégkéreg alatt
ébrednek már a magok.
Tavasza lesz! Súják boldogan
s kis csira-szívük feldobog.

Riport, a gróf Esterházy család kertészének lányával

KLINGER MÁRIÁVAL

(tegeződünk, mert gyerekkori ismerősök vagyunk)

LM.: Marika mesélj édesapádról, aki kertész volt a grófi családnál.

KM.: Igen, édesapám Klinger Miklós tanulmányi szerződést kötött a grófi családdal 1922. augusztus 25-i dátummal. Ezzel biztosították tanulmányait. A bélyegzőn Komárom Vármegye, Tata Főszolgabírója, az Országos Magyar Kertészeti Egyesület 1885. - olvasható. Édesapám a piaristáknál érettségizett, majd tovább tanult általános kertészeti szakon. Ezt külföldi tanulmányok követték. Ezzel is erősítették a szakma elsajátítását. Németországban, Ausztriában majd ezután tette le a főkertészi vizsgát.

LM.: Marika édesapád meddig volt a grófi család alkalmazásában?

KM.: Édesapám 1930. november 15-től 1945. március 31-ig volt alkalmazva a tatai Esterházy hitbizományánál. Külön bizonyítványa van, melyben a foglalkozás rovatban főkertész van feltüntetve. Olyan bizonyítványa is van, hogy édesapám a pesti iskola gyakorlatát a Szt. Margit-szigeti Gyógyfürdő Rt. kertészetében végezte. Jó néhány ezer hold tartozott a keze alá, a grófi család megbízásából.

LM.: Milyen feladatai voltak?

KM.: Édesapám feladata nagyon sokszínű volt. Többek között az, hogy január 1-től december 31-ig folyamatosan gondoskodni kellett, hogy legyen saláta, uborka, eper, dinnye és minden egyéb. Az üvegházban a virágokat is folyamatosan gondozni kellett. Még feladata közé tartozott az is, hogy minden reggel össze kellett szedni az illő virágokat és személyesen kísérte végig a grófnőt, hogy melyik szobába, a vázába mit, hogyan tegyen.

LM.: Az alkalmazottakkal hogy viselkedett a grófi család?

KM.: Az Esterházy család mindig odafigyelt az összes alkalmazottjára és azok családjára. Például, ha megtudták, hogy valaki beteg, már küldték az orvost és a családnak a busás élelmet. Vagy azt nézték, hogy miben tudnak segíteni.

LM.: Marika, most meséljél arról, hogy Te mit láttál, tapasztaltál a kastélyban?

KM.: Gróf Esterházy Ferencet aznap temették, amelyik napon én születtem (1939. március 17.) Édesanyám elmondásából tudom, hogy műtötték agydaganattal Svédországban. A grófné gyakran jött hozzánk (a mi házuk a kertészet területén volt). Egy nagyon szép egyemeletes, több szobás lakásban éltünk kényelmesen.

A grófnő kérésére kaptam az ő nevét, így lettem Mária.

LM.: Mondjál valamit a grófnőről és az ottani életéről, kastélyról, stb.

KM.: Nagyon szép, kedves asszony volt a grófnő. Nekem mindig szabad volt lennem a kastélyban. Nagyon

szép tégőblein betétes ülőgarnitúra volt az egyik szobában. A toalett asztal csupa tükör volt, nagy nyitható szárnyakkal. Jó volt a fölépcsőt, a folyosókat takaró vastag borvörös szőnyegen járni. A lépcsőkön szidolozott sárgaréz rudakkal volt lefogva a szőnyeg. Szerettem beosonni a házi kápolnába. Ott is a bejáratnál hatalmas borvörös bársony függöny volt és Szt. Ferencet ábrázoló oltárkép. A kastély nyugati toronyszobájában volt a cipőtisztító szoba.

A főkomorna mindent ellenőrzött, ő lett később a háború után a Pesitsné. Az Angolkert és a Tóparti sétány a kastély körül zárva volt. Idegenek nem mehettek csak úgy be. Csupán a grófi család tartózkodhatott ott. Az Angol-kertben szelíd őzeket is telepítettek, sok nyuszi is volt. A tóparton lévő sétautak a kastély előtt fehér gyöngykavicsal voltak lefedve. A sok gyöngykavicsot tavasszal összegereblyézték, lemosták, szárították, majd visszaterítették. A kastély előtt nagyon szép rózsákkal befuttatott pavilon állt. A grófnő szívesen tartózkodott ott. A kedvenc virága a lila orgona volt. Szerette a kutyákat is. Volt sok belőlük. A kutyák ólai és a gondozók pihenője a nagy zöld kapu mellett volt, ahol később a szülészeti és a gyermekkórházba lehetett bejönni.

A grófnő mellett volt egy idős francia társalkodónő. Ő nem ment el a grófnővel a háború előtt. Hogy mi lett vele, nem tudom. A front alatt szegény folyamatosan reszketett, franciául imádkozott.

Angol származású volt az állatok kitömésével, preparálásával foglalkozó alkalmazott. Ismertem Ferenczy Laci bácsit is, a főkomornyikot. A vendégeket a kis kastélyban szállásolták el. Miklós grófnak volt egy pónilova. Mi gyerekek szívesen ültünk a hátára. Szívesen rohangáltunk az óriási konyhában is. Nagyon szerettem végigtrappolni a sok szép bútor között, a fölépcsőnél lévő velencei tükröt is végig tapogatni. A kastély alatti pincében is végig volt perzsaszőnyeg. A pince egyik részén töméredek pókháló, por-penész borította az ott tárolt pezsgős üvegeket.

LM.: Őrzöl-e valamilyen emléket?

KM.: Igen. Kedves tárgyam mai napig egy hófehér ovális kehely alakú porcelán váza, ami a toalett asztalon állt. Egy eredeti Esterházy Pezsgőgyár feliratú pezsgősüveg parafadugóját is őrzöm. Még van egy szép kristály kancsóm, szintén Mária grófnőtől kaptam. Sok-sok emlékem van. Fényképek, írások.

LM.: Marika, köszönöm, hogy válaszoltál kérdéseimre.

*A riportot készítette:
Lentulay Mária*

BÚCSÚ PRIBOJSZKY MÁTYÁSTÓL

Különös, különleges ember volt. tatán talán kevesebben ismerték, mint kellett (illetett) volna városunkban, de akiknek volt alkalmuk vele beszélgetni, közelebbről megismerni életét, az tudta, hogy élete nagyon sok titkot, sikert, küzdelmet rejtett.

A felvétel az irodalomtörténeti sorozat 2014. évi záró előadásán készült a Refibe

Talán legtöbben arról tudtak, hogy a citera „nagymestere” volt, nagyon ismert és elismert művésze annak a hangszernek, amely a népzene területén ma is használatos. Feltehetően nagy szerepet játszott abban, hogy sokan újra tanulták a hangszeret. Ennek csodáját nem csak az itthoni közönség ismerhette meg, hanem szerte a világban elvitte és bemutatta, hogy a magyar népzene milyen csodálatos értékek őrzött meg, és amely értékek ma is fontosak számunkra.

Az utóbbi időszakban az írás töltötte ki életét, erre fordította minden erejét-energiáját, és örömeinkre ebből sok maradt ránk, amit elővehetünk emlékezésünk is, de azért is hogy az olvasót is beavassa abba a világba melyet alkotóként teremtett. Még jó lett volna, ha tovább maradhat közöttünk...

Keresztesi József

MEGEMLÉKEZTÜNK A MAGYAR KULTÚRA NAPJÁRÓL

A Magyar Kultúra napját országszerte számos különleges programokkal ünnepelték. Tatán a városi ünnepségen kívül a M.Z. Népfőiskolai Társaság is különleges estét szervezett ebből az alkalomból, a Versbarátok Köre közreműködésével a Református Gimnáziumban.

A gimnázium nagyterme megtelt, több mint 80 fő kíváncsian várta a műsort. A vendégeket és a szereplőket Fejér Mária a Népfőiskola titkára köszöntötte, ugyanis az elnök Keresztesi József is a szereplők között állt. A versbarátok nevében a jelenlevőket Gutay Jánosné köszöntötte, és a Himnusz közös eléneklését kezdeményezte.

A versmondók: dr. Soposné dr. Bachmann Katalin, Gutay Jánosné, dr. Rigó Kornélia, Keresztesi József, Kotaska Zoltánné, Lehoczky Csabáné, Petőházi Margit, Bátky Anna, Sebestyén Mária, Kozma Zoltán, Sipos Edit, Csuka Ildikó. Benke Ibolya pedig népdalokat énekelt. A 14 szereplőtől összesen 23 verset és 2 népdalt hallottunk.

A Versbarátok köre több mint 2 éve alakult Gútay Jánosné kezdeményezésére, ahogy hírük terjed, úgy növekszik a létszámuk. Önkéntes szervezőként működnek, megbeszélte időben találkoznak, amikor az előre kiválasztott költő vagy író életéről, munkásságáról beszélnek. Közös tulajdonságuk, hogy szeretik a verseket, a költészetet és az irodalmat. Szívesen tesznek eleget meghívásoknak, pl. Dunaszentmiklóson a gyerekeknek szervezett karácsonyi ünnepségen is szerepeltek. Meglátogatták dr. Déri Győző volt házi orvost, aki versszerető, de betegsége miatt nem tudja a lakást elhagyni. Voltak Naszályon, szerepeltek már a Nyugdíjas Klubban. Terveik között szerepel, hogy jótékonyági rendezvényeket vállalnak. A Magyar Zoltán Népfőiskola felkérésére legközelebb a Költészet Napjához kapcsolódva, április 9-én 17 órakor mutatják be József Attila verseiből összeállított műsorukat a Református Gimnázium aulájában.

*Takács Károlyné
alelnök*

ISKOLÁSOK – ISKOLAPADBAN

De milyen iskolapadban!

Egyszer-egyszer valóban iskolapadban, de volt már előadás aulában, klubhelyiségben, a Tatai Várban, sőt még szabadtéren is. Ez azonban nem von le semennyit sem az előadások minőségéből, sőt a hely felerősíti, megerősíti azokat.

Iskolások? De milyen iskolások!

Amikor nyugdíjas lettem, megkérdezték tőlem, én is mindenféle előadásokra el fogok járni? Halkan mondtam – mert én sem gondoltam – hogy igen. Nos, ezt nem bántam meg. Bár kevesebb előadáson veszek részt, mint szeretném, de amelyiken ott voltam megérte! Vagy az előadó, vagy a téma, vagy csak a kíváncsiság, de legfőképp a társaság, esetleg mindegyik. A régi, és új ismeretek mellett, régi ismeretségek eleve-
nednek meg illetve újak köttetnek.

Ez egyáltalán nem kötelező óra, mégis sokszor a legnagyobb előadó helyiség is teljesen tele van. A hallgatók rendkívül érdeklődők, nyitottak, aktívak, igényesek. Valamikor alig várja az iskolás, hogy vége legyen az órának, de nem a Magyary Zoltán Népfőiskola előadásain! Az egy órás előadások után az előadó még számos kérdésre felel. Az előadók-tanárok!

Magasan képzett és jól felkészült valamennyi. Egyetemi oktatók, kutatók, tanársegédek nem kis áldozat árán jönnek el Tatára erre az órára! Különleges élményt hoznak a hallgatóknak.

A tananyag?

Nos, itt aztán jobbnál-jobb tantárgyakból lehet válogatni. A 2014/2015-ös tanévben, ha jól emlékszem hat témakör volt a tanrendben. Ezeket nem kívánom felsorolni, de olyan tartalmat hordoztak! Néha a már régen tanultakat is jó volt újból hallani, feleleveníteni. Az ismeretlen tananyagokat pedig ámulva hallgattuk valamenynyien. Javarészüket csak kizárólag a bennfentesek ismerik. Még közvetlen környezetünkben is olyan előadások voltak, hogy pissenés sem volt a teremben vagy éppen a Fényesen.

De az egyetemen, főiskolán lehet olyan pszichológiai sorozatot hallani, mint itt! Ha nagyon lelkes és kitartó volt valaki, szigorlatozni is el-

mehet. Irodalmunk nagyjairól apróbb titkokat osztott meg velünk az előadó, valamint tárgyi emlékeket foghattunk kézbe. Legnagyobb meglepetés – nemcsak számomra – „A női szerzetesrendek története”!

...és még a református imateremben is!

A hallgatóság nagy része nem is tudta, hogy milyen válogatásba láthattunk bele! Vajon hol lehet erről hallani, tanulni? Egyáltalán mit csinálnak? És hol? Sok mindenre kaptunk választ erről a különös világról. Remek előadások voltak!

Ez a néhány sor nem alkalmas teljes áttekintésre. Ám akit érdekel a Magyary Zoltán Népfőiskola, bárkit szívesen lát akár tagjai, akár támogatói közé. Itt nincs névsorolvasás. Sajnálatos azonban, hogy néhány kimondottan célközönségnek tartott előadásokon éppen a célzottak kevesen voltak. Éppúgy sajnálatosan kevés fiatal volt a hallgatóságban, pedig ezek az előadások segítették volna az életüket, tanulmányaikat!

Szívből kívánok minden jót a népfőiskola vezetésének, önkénteseinek. Legyen még sok jó előadás és sok érdeklődő hallgató. Nem biztos, hogy „jobb polgárok, jobb hazafiak” lettünk, de hogy jobb emberek lettünk, az biztos! A Népfőiskola a Móricz Zsigmond-i célt elérte.

*Egy lelkes iskolás:
Hargitai Béláné*

PSZICHOLÓGIA SOROZAT A NÉPFŐISKOLÁN

Forgó Pál klinikai és mentálhigiénés szakpszichológus bekapcsolódott a népfőiskola nemrég létrehozott Tanácsadó Testületének munkájába. A szakmai beszélgetések alkalmával vetette fel, hogy a saját szakterületéről szívesen tartana előadást (előadásokat). A szót tett követte és hamarosan kialakult az a tematika, amelyet az idei tanévben már meghirdettünk, mert az is egyértelművé vált, hogy a vállalat teljesítése önkéntes munkában történik.

Fejér Mária titkár köszönti a hallgatókat és az előadót

A meghirdetést követően kíváncsian vártuk az reagálást, vajon a tagságunk és a lakosság köréből lesz-e elég érdeklődő, aki szeretne tájékozódni a témakörben. Az első meglepetés az volt, hogy a szokásosnál is nagyobb számban jelentek meg a hallgatók az első előadásra, s ez az érdeklődés, szerencsére folyamatos. Hogy vannak, akik nagyon fontosnak tartják e területen ismereteik bővítését, az is jelzi, hogy még Gántról is van egy fiatal édesanya, aki óvodás kislányát is magával hozza időnként a programra, ezzel ő kaphatja meg a legifjabb népfőiskolás „címet” is.

Az előadások sikeresen mennek, egyre többen vetik fel kérdésüket az őket érintő problémák köréből. Az utóbbi előadások egyikén olyan sok felvetés hangzott el, s annyira kitartó volt a hallgatóság (csak kevesen mentek el az előadás végén),

hogy a gondnok asszony jelezte, neki fél nyolckor be kellene zárni az iskolát (a Jávorka ad helyet a programnak).

Nagy öröm, ha egy témakör annyira fontos a résztvevők számára, hogy a szokásos kereten túl is hajlandók rászánni abból a kevés időből, amely a munka és családi kötelezettség mellett még rendelkezésükre áll.

Ezért érdemes, és kell népfőiskolát szervezni, működtetni!

-tkjő-

TÖRÉSÁLLÓSÁG?

Milyen szép egy műves kerámia. Féltjük, biztonságos helyet keresünk számára. Mivel otthonunk díszei közé tartozik gyönyörködünk benne és örülünk, ha mások is megcsodálják. Törekenysége miatt vigyázunk rá.

Rohanó világunkban életünkről, egészségünkről megfélekedünk, pedig azt is védeni, óvni kellene, hisz törekeny és értékes. Különösen fiatalon, életünk gyertyáját két végén égetjük, nem számolva a következményekkel. Mennyi írott és íratlan szabály védelmezne minket, segítene a jó döntések meghozatalában, de figyelmen kívül hagyjuk.

- Ki a legnagyobb ellenségünk? Tudjuk a választ: Mi magunk, csak nem foglalkozunk vele. Túlfeszítjük a húrt és ha már baj van, akkor szaladgálunk. Amikor már megtörik életünk motorja késő megijedni. Sok csodás dolgot tud már az orvostudomány, de jobb megelőzni a törést.

„Az ember életvezetése elsősorban az értékrendjétől függ”, mondja dr. Pálhegyi Ferenc.

Örködjünk a ránk bízottak lelki-testi egészsége felett. Időben csengessünk, gondolkodtassunk. Törésállóbbá az óvó Isteni kéz tehet, legyünk telefonkapcsolatba vele. Ő segít, ha hívjuk.

„Biztossá teszed lépteimet” – olvashatjuk Sámuel próféta könyvében. (2 Sám. 22,37.)

Féltő, baráti szeretettel:

Sziklainé Kati

LÁTÓÚTON TATÁN

(2105. február 20.)

**Motto: „Csak a természet gazdagsága végtelen,
csak ő képi a nagy művészt.”**
(Johann Wolfgang von Goethe)

Szeretem a „látó-utakat”. Azért, mert az ilyen alkalmakkor valóban *látunk*, s nem csak *nézünk*. Főleg ha ez szeretett szülővárosomban zajlik, hiszen valljuk be, a napi mókuserék során sokszor elmegyünk, sőt „elrohanunk” minden mellett, legfeljebb megfogadjuk, hogy legközelebb megnézzük, majd elmegyünk, tényleg itt az ideje, stb., aztán marad minden a régi. Ezért örültem, amikor a MZNT honlapján megláttam a programot. Régóta terveztem, hogy a nemrég átadott Fényes tanösvényen végigmenjek, de vagy a hó vagy betegség, vagy valami más mindig közbejött. Most végre – s ráadásul egy kiváló vezetővel *Musitz László* személyében – megvalósult ez a vágyam.

Engedtesse meg egy nagyon személyes megjegyzés a sorok írójának, (s gondolom, ezzel nem vagyok egyedül, hiszen a korosztályom hasonlóképpen élte meg kisiskolás éveit): május elsején „kimentünk a Fényesre” és augusztus végén bejöttünk, mert kezdődött az iskola. Ott telt a nyár, a csodás tavakban (Katonai, Döglött...) úsztunk, ugráltunk, fürödtünk. Azután a gyerekkorunkkal együtt eltűntek a források, és egy „közönséges” strand lett belőle, amely csak azoknak nyújthatott kellő élvezetet és élményt, akiknek nem volt szerencséje ismerni a másikat. A történetet minden tатаi ismeri, bányaművelés, források elapadása, stb. – Aztán megszűnt a bánya és visszajönnek a vizek, lassan de biztosan – a természet visszaveszi ami az övé volt régen.

Mit is mond erről a „hivatalos ismertető”? A láprétek és láperdők karsztforrásai 1973-ra a bányászat miatt kiapadtak, azonban annak leállta után, a kétezres években ismét megindultak. A forrásokból enyhén szénsavas, 21-22°C hőmérsékletű víz tör fel. A térség egyedülálló növénytakasulásoknak és állatvilágnak ad otthont, megtalálható itt többek közt a fokozottan veszélyeztetett Pókbangó, a Fehér tündérrózsa és a Selymes boglárka. Ezen kívül jelentős a helyi madárfauna: az Erdei fülesbagoly és a Pettyes vízicsibe mellett megfigyelhető a fokozottan védett Cigányréce is.

Az egész évben, szezonon kívül is látogatható Fényes Tanösvény egy tizennyolc állomással rendelkező ökoturisztikai útvonal, amely interaktív módon mutatja be a fürdő területének természeti kincseit. Egyszerre informatív és szórakoztató turisztikai attrakció.

Bár pettyes vízicsibét nem láttunk, de ezen kívül vezetőnk megismertette velünk a tanösvény minden szépségét. Míg végiggyalogoltuk a hihetetlen precizitással megácsolt „ösvényen” be egészen az égeresbe, (amely sajnos kipusztulóban van a hirtelen vízszintemelkedés miatt), szemünk előtt bugyogott a frissen feltört forrás, sőt források! Amíg végighaladtunk az általunk régen csak „tündérrózsásnak” nevezett tavacska partján a gyerekek szórakoztatására kialakított kis „kalandparkig” számos emlékünknél elevenedett meg, s nosztalgiával emlegettük fel a „szép időket”. Láttuk a vízben boldogan úszkáló teknősöket, a víz szintje alatt alvó tavirózsákat, s a februári nap jólesően melengette arcunkat. Tata valóban büszke lehet erre az új látványosságra, és reméljük, mind többen fogják látogatni, és fedezik fel a természet ezen egyedülálló „templomának” páratlan növény- és állatvilágát. Hiszen már Jókai Mór is megemlékezett a mi „Feneketlen”-ünkről, így bókolv Blaha Lujzának: „Az ön tekintete olyan mély, mint a tатаi Feneketlen tó!”

Látó-utunk második állomása nemkülönben különleges és egyedi látnivalókat kínált, a Geológiai Múzeumba mentünk. A természetvédelmi terület a tатаi Kálváriadombon helyezkedik el és 1953 óta 3,5 hektáron kiemelt földtani természetvédelmi területként működik. 1976-ban nyitották meg a természettudomány iránt érdeklődő nagyközönség számára, *Európában példa nélküli* geológiai és botanikai látványosságai miatt. 1991-től a terület Szabadtéri Geológiai Múzeumként is működik. A Szabadtéri Geológiai Múzeumban megtalálhatók Magyarország leggyakoribb hegyépítő kőzetei. Az egyedülálló természeti valamint kultúrtörténeti „érdekességekkel,” látványosságokkal rendelkező terület 1994-ben került az Eötvös Loránd Tudományegyetem kezelésébe. A természetvédelmi terület több százmillió év geológiai eseményeit, annak élővilágát valamint botanikai, kultúrtörténeti és bányásztörténeti (őskori tűzkőbányászat) látnivalókat mutat be.

Vezetőnk, *Varga Zoltán* a maga szellemes és közérthető stílusában mutatta be nekünk ezt az egyedülálló látványosságot, s bár már többször voltam itt, újra és még mindig ámulattal hallgattam, s próbáltam megjegyezni az egyes rétegeket...

1797-ben egy angol földrajzi utazó, *Robert Towson* vörös márványra épült városként jellemezte Tata városát. Később 1859-ben *Carl Peters* osztrák geológus publikálta először, tudományosan a tatai „vörös márványt”, és említette meg rétegtani tanulmányában az alatta települő fehér mészkőréteget, az úgynevezett Dachsteini Mészkövet („Dachsteinkalk”) és a benne található feltűnően sok szívragylót (*Megalodus*). Ugyanebben az időben *Franz Hauer* tanulmányában a juraidőszaki kőzetformációból, új ammonita maradványokat (lábasfejűek) írt le. (200-180 millió év közötti idő). 1906-ban a világhírű magyar geológus professzor *Lóczy Lajos* elsőként fedezte fel és írta le tudományos publikációjában a kréta időszaki képződményeket és a bennük megtalálható tengeri liliom maradványokat. (142-65 millió év közötti idő). A magyar geológiai tudomány kiemelkedő geológusa, *Fülöp József* professzor, az ELTE volt rektora, 1975-ben a tatai Kálváriadombról írt átfogó monográfiájában korszerűen feldolgozta a mezozoikum (a földtörténet középkora) triász, jura és kréta időszaki földtani, őslénytani képződményeit. Ő volt az, aki a terület geológiai természeti értékei mellett felfedezte és publikálta az őskori tűzkőbányászat lelőhelyeit is. A tatai múzeum munkatársai is folytattak itt ásatásokat természetesen!

Lassan visszatérve kiindulási pontunkra, ismét buszbakocsiba szálltunk, hogy látó-utunk utolsó állomására, az új Öko-turisztikai centrumhoz menjünk, amely február 1-én megkezdte a hivatalos működését.

Hiánypótló feladatokat lát el a város sportéletében, s küllemre nagyon szép. Sajnos bemenni nem tudtunk, a ház előtt tartotta meg kis ismertetőjét a Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, Észak-Dunántúli (ÉDUKÖVIZIG) Tatai szakaszmérnökség munkatársa az Öreg tóról, milyen változások történtek az utóbbi időben a tó és környéke rehabilitációjával kapcsolatosan.

A projekt céljaként meghatározott feladatok végrehajtásához szükséges előkészítő tevékenység az alábbiakat tartalmazza: Az Által-ér vízgyűjtő területén lévő jelentősebb tározók vízminőségét, a jó ökológiai állapot elérését célzó, a vízkárelhárítást javító beavatkozásokat, a vízgyűjtő területen lévő jelentősebb mellékágak meder rehabilitációját, a medrekben kiülepedett hordalék eltávolítását, partrendezések, műtárgyak rekonstrukcióját, valamint a forrásvizek hasznosítását. A tó a Ramsari-egyezmény hatáskörébe tartozik, nagy feladat az optimális feltételek biztosítása ahhoz, hogy minden funkcióját teljesíteni tudja. Ipari haltenyésztés folyik rajta, novemberben lehalásszák. A nyári időszakban sétahajójárat üzemel rajta, kajak- és evezősklub is használja a tavat. A szörfösöknek és vitorlásoknak is kedvelt helye a tó. Télen korcsolyázásra használják a város felé eső széléit. A partját út futja körbe, amit sok futó és kerékpáros használ. Nyáron közkedvelt fürdőhely.

Az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság (ÉDUVIZIG) közel 1,4 milliárd forint uniós támogatásból végezte el a tatai Öreg-tó és vízgyűjtő területe, az Által-ér természeti megújítását. A beavatkozással javult a vízfolyások állapota, a növény- és állatvilág életfeltételei, továbbá fejlesztették az Öreg-tó nemzetközi természetvédelmi egyezményekkel védett vízimadár gyülekezőhelyeit és a térség árvízi biztonságát.

A beruházás keretében megtörtént az Által-ér part- és mederrendezése a tótól a Dunáig tartó szakaszon, összesen 44 műtárgyat újítottak fel, köztük az Öreg-tó több zsilipjét. A tó keleti partján helyreállították a fővenyt. A természet - közeli állapottal nő a tó öntisztuló képessége, a parti sétány kialakítása pedig emeli a környék turisztikai értékét.

Az Által-ér befolyásánál vizes élőhelyet alakítottak ki őshonos növénytársulások betelepítésével. A Tatai-mendencében a bányászat megszűnése óta lassan a korábbi szintjére emelkedik a karsztvíz szintje, csak a városi strandfürdő területén újrafakadt forrásokból naponta 30.000 köbméter víz jut a felszínre. Ezeket a vizeket jelenleg a csapadécsatorna hálózatba vezetik el, ezzel a szennyvíztisztítót terhelve, jobb megoldás lenne a forrásvizeket az Öreg-tóba juttatni.

Mivel már elég későre járt, s az idő is kezdett barátságatlanná válni, itt a tóparton a „látók” és vezetőik is úgy döntöttek, hogy hasznos és tanulságos utunkat befejezzük, s a tóba lenyugvó nap képével szemünkben hazatérünk. Találkozunk a következő „Látóúton”!

Szabó Szerafina

ALIG TANULNAK A FELNÖTTEK MAGYARORSZÁGON

Eurostat Messze lemaradtunk képzésben a változásokhoz gyorsan alkalmazkodó országok mögött

A felnőttképzés tekintetében Magyarország jelentősen lemaradt az Európai Unió tagállamainak többségétől, ami különösen rossz hír annak fényében, hogy az Európa Tanács már 2011-ben állásfoglalásban rögzítette, hogy a gazdasági válság következményeit csak úgy lehet kezelni, ha az iskolarendszerű oktatásból már kikerült felnőttek is rendszeresen növelik személyes és szakmai készségeiket, kompetenciáikat. Az élethosszig tartó tanulás napjainkban azért is elengedhetetlen, mert a munkavállalók csak így alkalmazkodhatnak a 21. század gyorsan változó munkaerő-piaci igényeihez. Ehhez képest az Eurostat felnőtt-képzésre vonatkozó adatai szinte az egész közép-kelet-európai térségre nézve lehangozóak. Magyarországon a 25 és 64 év közöttieknek mindössze a 2,7 százaléka vett részt továbbképzésen vagy tréningen 2011-ben, és ez még a 2006-os, 3,8 százalékos értéknél is kisebb. 2011-ben a fejtágítókön részt vevő felnőttek aránya Lengyelországban 4,4, Szlovákiában 3,9, Horvátországban 2,3, Bulgáriában 1,3 Romániában pedig mindössze 1,6 százalék volt.

Az EU-27-ek 8,9 százalékos felnőttképzési aránya fölött teljesít viszont Csehország (11,4), Szlovénia (15,9), míg különösen nagy hangsúlyt fektetnek a munkavállalók tudásának folyamatos megújítására Finnországban, Írországban, Svédországban és Svájcban, ahol a felnőttek negyede tanul valamit. Messze kiemelkedik a rangsorból Dánia, ahol 32,3 százalékos volt a felnőttképzésben részt vevők aránya 2011-ben. Ezek az országok már felismerték az egész életen át tartó tanulás fontosságát, és ez a gazdasági mutatókban is visszaköszön: az egy főre jutó GDP ezekben az országokban az uniós átlagnál jobban emelkedett.

A felnőttképzés egyik fő területe a kompetenciafejlesztés. Egy 2010-es felmérésben a vállalkozások több mint 40 százaléka a csapatmunkát jelölte meg az egyik legfontosabb munkavállalói készségként, de hasonló arányban tartották lényegesnek a problémamegoldást, valamint a műszaki, a gyakorlati vagy a munka-specifikus készségeket. Az idegen nyelvek használata és az informatikai készségek szintén a gyakrabban igényelt kompetenciák közé tartoznak, a vezetői készségeket pedig általában a nagyvállalkozások ítélték szükségesnek.

A KSH felnőttképzésről készült 2014-es tanulmánya szerint a magyar munkavállalókat és a munkaadókat

főként az anyagiak akadályozzák meg abban, hogy többen vegyenek részt képzéseken, továbbképzéseken. Magyarországon 2010-ben a 10 főnél többet foglalkoztató vállalkozások 49 százaléka biztosított szakmai képzést alkalmazottainak, míg az Európai Unióban a képző vállalkozások aránya elérte a 66 százalékot. A képzésben részesülő alkalmazottak részarányát tekintve még nagyobb a lemaradásunk: míg az Európai Unióban a 10 főnél nagyobb cégek a dolgozók csaknem 40 százalékának támogatták a hagyományos szakmai képzését, Magyarországon ez az arány nem éri el a 20 százalékot. A képzések magas költségei miatt a vállalkozások inkább olyan munkavállalókat alkalmaznak, akik megfelelő képzettségekkel rendelkeznek. De nem egyedül a pénzhiány következtében kedvezőtlen a helyzet, a felnőttképzési rendszert is át kellene gondolni, még inkább a munkaerő-piaci igényekhez alakítani- mondják a KSH szakemberei.(H.É.)

24 Óra, 2015. 02. 21.

Dr. Gödölle Zoltán előadását
nagy érdeklődés kísérte

Gárdonyi Gézárról hallgatja a közönség Király Júlia irodalomtörténész előadását a Refibe

Kiss László alkotmánybíró rögzíti a táblára a legfontosabb témáit előadásának

Szakály Sándor történész mellett azok is emlékeztek a leventék szenvedéseire, annak 70. évfordulójára, akik maguk is átérték

A Felvidéki Látóút alkalmával jártunk Léván, Érsekújváron, Garamszentbenedeken és természetesen Tardoskeden, barátainknál

Harsányi László professzor előadásán is sokan voltak

Levente Péter és felesége Döbrentey Ildikó a házasság „mibenlétéről” osztotta meg gondolatait

**A közhasznú
Magyar Zoltán Népfőiskolai
Társaság kiadványa**

2890 Tata, Rákóczi utca 9.
Felelős kiadó: Keresztési József
Felelős szerkesztő: Fejér Mária

Népfőiskolai Hírmondó

Készítette: Baráth Nyomda Kft.
2890 Tata, Frankel Leó utca 12.
Tel./Fax: 34/586-375

E-mail: barathnyomda@pr.hu

A NÉPFŐISKOLA ELÉRHETŐSÉGEI:

Tel, fax: 34/482-409; 06 30/612-46-73

E-mail: nepfiskola@etata.hu, honlap: www.magyar.webnode.hu

Szerkesztői üzenet:

Tisztelettel köszönjük az elmúlt évi támogatást és kérjük, hogy ebben az évben (is) népfőiskolánkat jelölje meg kedvezményezettként!
Lapzártá: 2014.09.